

NON-FICTIE **Hella de Jonges verzoening met haar vader****Hella de Jonge**

Verlies niet de moed

*****

De Bezige Bij; 96 pagina's, met dvd; € 17,90.

Op een pleintje in Amsterdam-Zuid speelt een roodharig meisje. Op de achtergrond een synagoge, een schitterend bakstenen gebouw. Haar moeder en oma kijken glimlachend toe. Ze leggen Maggie, zo heet ze, uit dat deze kerk op het plein geen 'Mariakerk' is, maar een joodse kerk. En dat oma joods is, en mama ook, en oma's moeder. En dat zij, Maggie, dus ook joods is. Het boeit haar niet zo. Gedrieën maken ze een dansje. Een lieflijk tafereel. Geen voorbijganger zou denken dat hen iets vreselijks boven het hoofd hangt.

Het is een scène in de documentaire *Verlies niet de moed*, die Maggies oma, Hella de Jonge, maakte over haar familie, vooral over haar vader, de schrijver Eli Asser. Er wordt veel voortijdig gestorven in deze familie. Velen overleefden de concentratiekampen niet. Jork, zoontje van Hella en Freek de Jonge, stierf toen hij drie maanden was. De scène op het pleintje zou de film halen, Maggie niet. Ze had een hartkwaal. De Jonge is bezig met de geluidsmontage als ze ineens zeker weet: 'Maggie gaat dood, de film krijgt een leven'. Zes dagen later overlijdt Maggie, 7 jaar oud.

Overgrootvader Eli, 91, leeft door. Hij overleefde alles: een onderduiktijd, een periode als verpleger in een joodse psychiatrische instelling, en zijn vlucht daaruit. Samen met zijn vrouw Eva ontsnapte hij, toen bleek dat de patiënten en het personeel toch zouden worden gedeporteerd. Hij voelde zich daarna altijd schuldig. En werd grappenmaker.

De film zou inderdaad een leven krijgen: een première op het IDFA-festival, een goede ontvangst, optredens, zoals in Westerbork, waar De Jonge de nalatenschap van haar familie, brieven en foto's, naar toe bracht. Nog voordat de film op 4 mei officieel uitkomt, is hij al verkocht in het buitenland.

Nu kunnen de lezers van dit boekje de film thuis bekijken op de bijgeleverde dvd. Het verhaal is een mooie aanvulling op de film, onsentimenteel, kri-

---

**Het verhaal is
kritisch, ontroerend.
En hoopgevend**

---

tisch, ontroerend. En hoopgevend. Door dit te lezen - eigenlijk het slotdeel van De Jonges autobiografische trilogie - begrijp je waarom zij haar vader heel lang niet wilde zien, en waarom ze op de valreep toch besloot hem te bezoeken en dagelijks te bellen. Voor het hek van de inrichting waaruit hij indertijd vluchtte, breekt Asser, zijn hoofd in de hals van de dochter. Een bevrijding, voor beiden. Ze verloren veel, maar vonden elkaar. Niet dat die vervelende jeugd nu vergeten is, maar verzoening bleek mogelijk.

Aleid Truijens